HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

11 aprilie 2013 *

„Agricultură — FEOGA — Regulamentul (CE) nr. 1257/1999 — Sprijin pentru dezvoltarea rurală — Sprijin pentru pensionarea anticipată — Cedent în vârstă de cel puțin 55 de ani, dar care nu a împlinit vârsta normală de pensionare la momentul cedării — Noțiunea «vârstă normală de pensionare» — Legislație națională care stabilește o vârstă de pensionare variabilă în funcție de sex și, în cazul femeilor, în funcție de numărul copiilor pe care i-au crescut — Principiile generale ale egalității de tratament și nediscriminării”

În cauza C-401/11,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Nejvyšší správní soud (Republica Cehă), prin decizia din 12 aprilie 2011, primită de Curte la 28 iulie 2011, în procedura

Blanka Soukupová

împotriva

Ministerstvo zemědělství,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a treia, și domnii K. Lenaerts, G. Arestis (raportor), J. Malenovský și D. Šváby, judecători,

avocat general: domnul N. Jääskinen,

grefier: doamna K. Sztranc-Sławiczek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 28 iunie 2012,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru doamna Soukupová, de J. Tomášek, advokát;

— pentru guvernul ceh, de M. Smolek, în calitate de agent;

— pentru guvernul polonez, de M. Szpunar, în calitate de agent;

— pentru Comisia Europeană, de M. van Beek și de G. von Rintelen, precum și de Z. Malůšková, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: ceha.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 23 octombrie 2012,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 11 din Regulamentul (CE) nr. 1257/1999 al Consiliului din 17 mai 1999 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european de orientare și garantare agricolă (FEOGA) și de modificare și abrogare a unor regulamente (JO L 160, p. 80, Ediție specială, 03/vol. 28, p. 134, rectificare în JO 2000, L 302, p. 72), precum și a principiilor generale ale dreptului Uniunii privind egalitatea de tratament și nediscriminarea.

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Soukupová, producător agricol, pe de o parte, și Ministerstvo zemědělství (Ministerul Agriculturii), pe de altă parte, având ca obiect respingerea cererii acesteia de participare la programul de sprijinire a încetării anticipate a activității de către întreprinzătorii agricoli.

Cadrul juridic

Reglementarea Uniunii

3 Articolul 3 alineatul (1) din Directiva 79/7/CEE a Consiliului din 19 decembrie 1978 privind aplicarea treptată a principiului egalității de tratament între bărbați și femei în domeniul securității sociale (JO 1979, L 6, p. 24, Ediție specială, 05/vol. 1, p. 192) prevede:

„Prezenta directivă se aplică:

(a) regimurilor juridice care asigură protecția împotriva următoarelor riscuri:

[...]

— limită de vârstă,

[...]

(b) dispozițiilor privind asistența socială, în măsura în care acestea sunt destinate să completeze sau să suplinească regimurile menționate la litera (a).”

4 Articolul 7 din această directivă are următorul cuprins:

„(1) Prezenta directivă nu aduce atingere dreptului statelor membre de a exclude din domeniul său de aplicare:

(a) stabilirea vârstei de pensionare în scopul acordării pensiei pentru limită de vârstă și posibilele consecințe ale acesteia pentru alte prestații;

(b) avantajele în privința regimurilor de asigurări pentru limită de vârstă acordate persoanelor care au crescut copii; dobândirea drepturilor la prestații după perioadele de întrerupere a angajării datorate creșterii copiilor;

[...]

(2) Statele membre examinează periodic materiile exceptate în temeiul alineatului (1), pentru a verifica, având în vedere evoluțiile sociale din domeniul respectiv, dacă există o justificare pentru menținerea exceptărilor respective.”

5 În considerentul (23) al Regulamentului nr. 1257/1999 se arată că ar trebui încurajată pensionarea anticipată din agricultură pentru a întări viabilitatea exploatațiilor agricole.

6 Potrivit considerentului (40) al acestui regulament, este necesară printre altele susținerea măsurilor de eliminare a inegalităților și de promovare a egalității de șanse între bărbați și femei.

7 Articolul 2 a unsprezecea liniuță din regulamentul menționat prevede că sprijinul pentru dezvoltare rurală, referitor la activitățile agricole și reconversia acestora, poate viza eliminarea inegalităților și promovarea egalității de șanse între bărbați și femei, în special prin sprijinirea proiectelor inițiate și puse în aplicare de femei.

8 În capitolul IV din Regulamentul nr. 1257/1999, intitulat „Pensionarea anticipată”, articolul 10 alineatul (1) din acest regulament are următorul cuprins:

„Sprijinul pentru pensionarea anticipată în agricultură contribuie la realizarea următoarelor obiective:

— asigurarea unui venit pentru agricultorii în vârstă care decid să își înceteze activitatea agricolă;

— încurajarea înlocuirii acestor agricultori în vârstă cu agricultori capabili de a îmbunătăți, acolo unde este necesar, viabilitatea economică a exploatațiilor agricole rămase;

— redistribuirea terenului agricol pentru a fi folosit în scopuri care nu sunt de natură agricolă atunci când nu poate fi cultivat în condiții satisfăcătoare de viabilitate economică.”

9 Articolul 11 alineatul (1) din regulamentul menționat prevede:

„Cedentul unei exploatații trebuie:

— să înceteze definitiv orice activitate agricolă efectuată în scopuri comerciale; acesta poate totuși să continue activitățile agricole care nu au un caracter comercial și să folosească în continuare clădirile,

— să aibă vârsta peste 55 de ani, fără a avea încă vârsta normală de pensionare în momentul cedării

și

— să fi desfășurat activități agricole timp de 10 ani înainte de a ceda ferma.”

10 Articolul 12 alineatul (2) din același regulament prevede:

„Durata de acordare a ajutorului pentru pensionare anticipată nu poate depăși o perioadă totală de 15 ani pentru cedent și de 10 ani pentru lucrătorul agricol. Sprijinul nu poate fi acordat după împlinirea vârstei de 75 de ani de către cedent și nici după împlinirea vârstei normale de pensionare de către lucrătorul agricol.

În cazul în care cedentului i se plătește o pensie normală de către statul membru, ajutorul pentru pensionarea anticipată se acordă ca supliment, luându-se în considerare valoarea stabilită prin sistemul național de pensii.”

Reglementarea cehă

11 În temeiul Regulamentului nr. 1257/1999, Republica Cehă a adoptat, la 26 ianuarie 2005, Decretul guvernului nr. 69/2005 de stabilire a condițiilor pentru acordarea de subvenții pentru încetarea anticipată a activității agricole de către întreprinzătorii agricoli (nařízení vlády č. 69/2005 Sb., o stanovení podmínek pro poskytování dotace v souvislosti s předčasným ukončením provozování zemědělské činnosti zemědělského podnikatele). Potrivit articolului 1, acest decret al guvernului are ca obiectiv acordarea de subvenții în cadrul programului de sprijinire a încetării anticipate a activității agricole de către întreprinzătorii agricoli.

12 În temeiul articolul 3 alineatul 1 litera b) din decretul menționat al guvernului, participarea la acest program este supusă condiției ca, la data depunerii cererii, solicitantul să fie în vârstă de cel puțin 55 de ani și să nu fi împlinit vârsta necesară pentru dobândirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

13 Articolul 32 alineatele 1 și 2 din Legea nr. 155/1995 privind asigurările de pensii (zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění), în versiunea sa aplicabilă în litigiul principal, la care face trimitere articolul 3 alineatul 1 litera b) menționat, prevedea:

„(1) Vârsta de pensionare se stabilește:

a) pentru bărbați la 60 de ani;

b) pentru femei:

1. la 53 de ani dacă au crescut cel puțin 5 copii,

2. la 54 de ani dacă au crescut 3 sau 4 copii,

3. la 55 de ani dacă au crescut 2 copii,

4. la 56 de ani dacă au crescut un copil sau

5. la 57 de ani dacă persoanele asigurate au împlinit această vârstă la 31 decembrie 1995.

(2) În cazul persoanelor asigurate care ating limitele de vârstă prevăzute la alineatul 1 în perioada cuprinsă între 1 ianuarie 1996 și 31 decembrie 2012, vârsta de pensionare se stabilește adăugând la luna în cursul căreia persoana asigurată a atins această limită două luni pentru bărbați și patru luni pentru femei, pentru fiecare an calendaristic, chiar început, pentru perioada cuprinsă între 31 decembrie 1995 și data la care se ating limitele de vârstă prevăzute la alineatul 1 și se consideră că vârsta de pensionare este vârsta împlinită în cursul lunii stabilite astfel, la data corespunzătoare datei de naștere a persoanei asigurate; în cazul în care luna stabilită astfel nu cuprinde ziua respectivă, se consideră că vârsta de pensionare este vârsta împlinită în ultima zi a lunii stabilite astfel.”

Litigiul principal și întrebările preliminare

14 Doamna Soukupová este producător agricol, s-a născut la 24 ianuarie 1947 și a crescut doi copii. La 24 mai 2004, a împlinit vârsta la care a luat naștere dreptul său la pensie pentru limită de vârstă, în temeiul articolului 32 alineatele 1 și 2 din Legea nr. 155/1995.

15 La 3 octombrie 2006, doamna Soukupová a depus, la Fondul Național pentru Intervenții în Agricultură, o cerere de participare la programul de sprijinire a încetării anticipate a activității de către întreprinzătorii agricoli.

16 Prin decizia din 20 decembrie 2006, această cerere a fost respinsă, în conformitate cu articolul 3 alineatul 1 litera b) din Decretul guvernului nr. 69/2005, pentru motivul că, la data depunerii cererii menționate, doamna Soukupová împlinise vârsta necesară pentru dobândirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă.

17 Doamna Soukupová a formulat o reclamație împotriva acestei decizii la Ministerstvo zemědělství, care a respins-o printr-o decizie din 12 aprilie 2007.

18 Doamna Soukupová a contestat această ultimă decizie, sesizând Městský soud v Praze (Curtea de Apel Praga). Prin cererea formulată, ea a arătat că articolul 3 alineatul 1 litera b) din Decretul guvernului nr. 69/2005 se afla în contradicție cu articolul 11 alineatul (1) a doua liniuță din Regulamentul nr. 1257/1999, întrucât acest regulament se referă la „vârsta normală de pensionare”, în timp ce decretul menționat al guvernului se referă la „vârsta necesară pentru dobândirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă”. Invocând caracterul discriminatoriu al condiției prevăzute la acest articol 3 pentru motivul că vârsta necesară pentru dobândirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă, în sensul articolului 3 respectiv, se stabilește în mod diferit pentru bărbați și femei și că, în plus, aceasta este diferită în cazul femeilor în funcție de numărul de copii pe care i-au crescut, doamna Soukupová a solicitat o interpretare a noțiunii „vârsta normală de pensionare”, în sensul regulamentului menționat, care nu ar determina o discriminare față de anumiți solicitanți. Astfel, ea a arătat că, în aplicarea reglementării cehe, femeile care au crescut un număr mai mare de copii beneficiază în mod obiectiv de un termen mai scurt pentru a depune o cerere de participare la programul de sprijinire a încetării anticipate menționat decât cel acordat bărbaților sau femeilor care au crescut un număr mai mic de copii.

19 Prin hotărârea din 30 aprilie 2009, Městský soud v Praze a anulat decizia menționată a Ministerstvo zemědělství, considerând că nu exista un motiv legitim care să permită justificarea unei diferențe între un agricultor de sex masculin și un agricultor de sex feminin în ceea privește accesul la subvențiile agricole. Prin urmare, aceasta a înlăturat orice interpretare care poate să determine diferențe de tratament nejustificate între solicitanți. În plus, instanța menționată a statuat că limita de vârstă care permitea participarea la programul de sprijinire a încetării anticipate a activității de către întreprinzătorii agricoli trebuia considerată drept vârsta normală de pensionare, stabilită în același mod pentru toți solicitanții.

20 Ministerstvo zemědělství a formulat recurs împotriva acestei hotărâri în fața Nejvyšší správní soud (Curtea Administrativă Supremă). În cadrul recursului formulat, acest minister a susținut că Regulamentul nr. 1257/1999 conținea dispoziții precise numai în ceea ce privește limita minimă de vârstă a solicitanților. Acesta a arătat că expresiile „vârsta normală de pensionare”, în sensul articolului 11 alineatul (1) a doua liniuță din acest regulament, și „vârsta de pensionare”, în sensul articolului 32 din Legea nr. 155/1995, aveau un înțeles similar. Ministerul menționat a susținut că, pentru a stabili în mod precis și obiectiv vârsta normală de pensionare, în sensul acestui articol 11, a decis să definească această vârstă, în ordinea juridică internă, prin aplicarea articolului 32 menționat. Ministerstvo zemědělství a arătat de asemenea că o metodă identică de stabilire a vârstei normale de pensionare fusese prevăzută în documentul de planificare intitulat „Plan orizontal de dezvoltare rurală a Republicii Cehe pentru perioada 2004-2006”, care a fost aprobat atât de guvernul acestui stat membru, prin Decizia nr. 671 din 9 iulie 2003, cât și de Comisie, prin Decizia 2004 CZ 06G DO 001 din 3 septembrie 2004.

21 Având rezerve cu privire la dreptul doamnei Soukupová de a participa la programul de sprijinire a încetării anticipate a activității de către întreprinzătorii agricoli prevăzut de Decretul guvernului nr. 69/2005 și întrucât a considerat necesar să obțină, în această privință, un răspuns referitor atât la interpretarea noțiunii „vârsta normală de pensionare”, prevăzută la articolul 11 alineatul (1) a doua liniuță din Regulamentul nr. 1257/1999, cât și la problema dacă dreptul Uniunii permite să se

efectueze o distincție, în cadrul aprecierii unei cereri de participare la acest program, între solicitanți, în funcție de sex și de numărul de copii pe care i-au crescut, Nejvyšší správní soud a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) Poate fi interpretată noțiunea «vârsta normală de pensionare», prevăzută la articolul 11 din Regulamentul [nr. 1257/1999], ca fiind, în ceea ce privește un anumit solicitant, «vârsta necesară pentru dobândirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă» prevăzută de legislația națională?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, este conformă cu dreptul și cu principiile generale ale Uniunii Europene stabilirea «vârstei normale de pensionare» în momentul cedării unei exploatații agricole în mod diferit pentru solicitanți diferiți, în funcție de sex și de numărul de copii pe care i-au crescut?

3) În cazul unui răspuns negativ la prima întrebare, care sunt criteriile de care instanța națională ar trebui să țină seama la interpretarea noțiunii «vârsta normală de pensionare» în momentul cedării unei exploatații, prevăzută la articolul 11 din Regulamentul [nr. 1257/1999]?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima și la a doua întrebare

22 Prin intermediul primei și al celei de a doua întrebări, care trebuie examinate împreună, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă este în conformitate cu dreptul Uniunii și cu principiile sale generale ale egalității de tratament și nediscriminării ca, în aplicarea dispozițiilor din sistemul național de pensii al statului membru în cauză privind vârsta necesară pentru dobândirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă, „vârsta normală de pensionare”, în sensul articolului 11 alineatul (1) a doua liniuță din Regulamentul nr. 1257/1999, să fie stabilită în mod diferit, în funcție de sexul solicitantului de ajutor pentru pensionarea anticipată în agricultură și, în ceea ce îi privește pe solicitanții de sex feminin, în funcție de numărul de copii pe care i-a crescut persoana interesată.

23 În această privință, trebuie de la bun început să se arate că, astfel cum reiese de la articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1257/1999, schema de ajutor pentru pensionarea anticipată în agricultură, în sensul acestui regulament, are scopul de a contribui, printre altele, la asigurarea unui venit pentru producătorii agricoli în vârstă care decid să își înceteze activitatea agricolă și la încurajarea înlocuirii acestor producători în vârstă cu agricultori capabili de a îmbunătăți, acolo unde este necesar, viabilitatea economică a exploatațiilor agricole rămase. Acest ultim obiectiv este prevăzut de asemenea în considerentul (23) al regulamentului.

24 Rezultă că acest ajutor pentru pensionarea anticipată constituie o stimulare economică ce urmărește să îi încurajeze pe producătorii agricoli în vârstă să își înceteze definitiv activitatea agricolă mai devreme decât ar proceda în împrejurări obișnuite și, astfel, să faciliteze transformarea structurală a sectorului agricol, pentru a garanta mai buna viabilitate a exploatațiilor.

25 Prin urmare, trebuie să se constate că, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 47 din concluzii, ajutorul pentru pensionarea anticipată în agricultură prevăzut de Regulamentul nr. 1257/1999 constituie un instrument al politicii agricole comune, finanțat din Fondul european de orientare și garantare agricolă (FEOGA), care este destinat să asigure viabilitatea exploatațiilor agricole, iar nu o prestație de securitate socială care intră în domeniul de aplicare al Directivei 79/7.

26 În aceste condiții, deși, în mod cert, stabilirea „vârstei normale de pensionare”, în sensul articolului 11 alineatul (1) a doua liniuță din Regulamentul nr. 1257/1999 este, în lipsa unei armonizări în dreptul Uniunii, de competența statelor membre, nu este mai puțin adevărat că, în scopul aplicării

regulamentului menționat, aceste state nu pot invoca diferența de tratament pe care articolul 7 alineatul (1) din Directiva 79/7 le autorizează să o mențină în materie de stabilire a vârstei de pensionare în domeniul securității sociale. Nu se poate considera că legiuitorul Uniunii, prin această trimitere la o noțiune nearmonizată, a autorizat statele menționate, la punerea în aplicare a regulamentului respectiv, să adopte măsuri care ar încălca principiile generale ale dreptului Uniunii, precum și drepturile fundamentale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 27 iunie 2006, Parlamentul European/Consiliul, C-540/03, Rec., p. I-5769, punctele 22 și 23).

27 Pe de altă parte, trebuie arătat că considerentul (40) al Regulamentului nr. 1257/1999 recomandă susținerea măsurilor de eliminare a inegalităților și de promovare a egalității de șanse între bărbați și femei. Articolul 2 a unsprezecea liniuță din acest regulament prevede de asemenea că sprijinul pentru dezvoltare rurală poate viza eliminarea inegalităților și promovarea egalității de șanse între bărbați și femei. Prin urmare, din aceste dispoziții reiese că, în cadrul sprijinului pentru pensionarea anticipată în agricultură acordat în temeiul regulamentului menționat, trebuie să se asigure egalitatea de tratament între bărbați și femei și, prin urmare, să se interzică orice discriminare pe motive de sex.

28 În consecință, la punerea în aplicare a Regulamentului nr. 1257/1999, statele membre sunt obligate, în temeiul articolului 51 alineatul (1) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, să respecte principiile egalității de tratament și nediscriminării, consacrate la articolul 20, la articolul 21 alineatul (1) și la articolul 23 din cartă.

29 Potrivit unei jurisprudențe constante, principiile egalității de tratament și nediscriminării impun ca situații comparabile să nu fie tratate în mod diferit și ca situații diferite să nu fie tratate în același mod, cu excepția cazului în care un astfel de tratament este justificat în mod obiectiv (a se vedea printre altele Hotărârea din 17 iulie 1997, National Farmers' Union și alții, C-354/95, Rec., p. I-4559, punctul 61, Hotărârea din 11 noiembrie 2010, Grootes, C-152/09, Rep., p. I-11285, punctul 66, precum și Hotărârea din 1 martie 2011, Association belge des Consommateurs Test-Achats și alții, C-236/09, Rep., p. I-773, punctul 28).

30 În speță, trebuie să se constate că producătorii agricoli în vârstă de sex feminin și cei de sex masculin se află în situații comparabile în ceea ce privește finalitatea urmărită de sprijinul pentru pensionarea anticipată prevăzut la articolul 10 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1257/1999, care urmărește să îi încurajeze pe acești producători, indiferent de sex și de numărul de copii pe care i-au crescut, să își înceteze definitiv activitatea agricolă în mod prematur, pentru a garanta mai buna viabilitate a exploatațiilor agricole, astfel cum reiese de la punctul 24 din prezenta hotărâre. Producătorii menționați, atât bărbați cât și femei, pot să solicite un astfel de sprijin în măsura în care, după cum impune articolul 11 alineatul (1) din acest regulament, au încetat definitiv orice activitate agricolă efectuată în scopuri comerciale după ce au desfășurat activitatea menționată timp de 10 ani înainte de cedarea exploatației și sunt în vârstă de cel puțin 55 de ani, fără să fi împlinit vârsta normală de pensionare la momentul cedării.

31 În aceste condiții, ar fi contrar dreptului Uniunii și principiilor sale generale ale egalității de tratament și nediscriminării ca situațiile menționate să fie tratate în mod diferit, fără o justificare obiectivă, ca urmare a faptului că, în aplicarea dispozițiilor din sistemul național de pensii al statului membru în cauză, „vârsta normală de pensionare", în sensul articolului 11 alineatul (1) a doua liniuță din Regulamentul nr. 1257/1999, se stabilește în mod diferit în funcție de sexul solicitantului de ajutor pentru pensionarea anticipată în agricultură și, în ceea ce îi privește pe solicitanții de sex feminin, în funcție de numărul de copii pe care i-a crescut persoana interesată.

32 Astfel, acest drept și aceste principii ar fi încălcate dacă s-ar admite că pot să facă obiectul unui tratament nefavorabil care nu este justificat în mod obiectiv solicitanții acestui ajutor pentru pensionarea anticipată care, în funcție de sex și, în ceea ce îi privește pe solicitanții de sex feminin, de numărul de copii pe care i-au crescut, se încadrează într-o categorie de producători agricoli pentru care această vârstă, stabilită potrivit dispozițiilor din sistemul național, se atinge mai devreme decât în

privința solicitanților care aparțin unei alte categorii de producători. În acest caz, solicitanții care se încadrează în a doua categorie ar dispune de un termen mai lung pentru a depune cererea de ajutor, astfel încât ar fi privilegiați, fără o justificare obiectivă, în raport cu cei care se încadrează în prima categorie, care ar fi supuși, pentru o cerere de aceeași natură, unor condiții de eligibilitate mai restrictive pentru acest ajutor.

33 În cauza principală, reglementarea națională în discuție are drept consecință faptul că o persoană, precum doamna Soukupová, care își încetează activitatea agricolă la o vârstă cuprinsă între vârsta normală de pensionare stabilită de această reglementare în funcție de sexul său și de numărul de copii pe care i-a crescut și vârsta normală de pensionare stabilită de reglementarea menționată pentru producătorii agricoli de sex masculin nu poate să beneficieze de ajutorul pentru pensionarea anticipată și, în consecință, își vede drepturile limitate la încasarea, pentru restul vieții sale, a unei pensii pentru limită de vârstă de un nivel mai redus decât ajutorul menționat, în timp ce un producător agricol de sex masculin care își încetează activitatea agricolă la aceeași vârstă cu această persoană poate să beneficieze de un astfel de ajutor pentru o perioadă totală de 15 ani sau până la împlinirea vârstei de 75 de ani, în conformitate cu articolul 12 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1257/1999, cu deducerea pensiei pentru limită de vârstă plătite de statul membru în cauză.

34 Contrar celor susținute de guvernele ceh și polonez, o diferență de tratament precum cea efectuată de reglementarea națională în discuție în litigiul principal nu poate fi justificată în mod obiectiv. Astfel, după cum a arătat avocatul general la punctul 61 din concluzii, obiectivele de transformare structurală a sectorului agricol urmărite de sprijinul pentru pensionarea anticipată în agricultură acordat în temeiul Regulamentului nr. 1257/1999 pot fi în mod evident realizate fără ca statele membre să recurgă la un tratament discriminatoriu.

35 În ceea ce privește consecințele unei nerespectări a principiului egalității de tratament într-o situație precum cea în discuție în litigiul principal, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, în cazurile de discriminare contrare dreptului Uniunii și atât timp cât nu au fost adoptate măsuri care să restabilească egalitatea de tratament, respectarea principiului egalității nu poate fi asigurată decât prin acordarea în favoarea persoanelor din categoria defavorizată a acelorași avantaje ca și cele de care beneficiază persoanele din categoria privilegiată (a se vedea Hotărârea din 26 ianuarie 1999, Terhoeve, C-18/95, Rec., p. I-345, punctul 57, și Hotărârea din 22 iunie 2011, Landtová, C-399/09, Rep., p. I-5573, punctul 51). Persoana defavorizată trebuie pusă astfel în aceeași situație cu persoana care beneficiază de avantajul vizat.

36 Având în vedere toate considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima și la a doua întrebare că nu este în conformitate cu dreptul Uniunii și cu principiile sale generale ale egalității de tratament și nediscriminării ca, în aplicarea dispozițiilor din sistemul național de pensii al statului membru în cauză privind vârsta necesară pentru dobândirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă, „vârsta normală de pensionare”, în sensul articolului 11 alineatul (1) a doua liniuță din Regulamentul nr. 1257/1999, să fie stabilită în mod diferit, în funcție de sexul solicitantului de ajutor pentru pensionarea anticipată în agricultură și, în ceea ce îi privește pe solicitanții de sex feminin, în funcție de numărul de copii pe care i-a crescut persoana interesată.

Cu privire la a treia întrebare

37 Având în vedere răspunsul dat la prima și la a doua întrebare, nu este necesar să se răspundă la a treia întrebare adresată de instanța de trimitere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

38 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

Nu este în conformitate cu dreptul Uniunii și cu principiile sale generale ale egalității de tratament și nediscriminării ca, în aplicarea dispozițiilor din sistemul național de pensii al statului membru în cauză privind vârsta necesară pentru dobândirea dreptului la pensie pentru limită de vârstă, „vârsta normală de pensionare”, în sensul articolului 11 alineatul (1) a doua liniuță din Regulamentul (CE) nr. 1257/1999 al Consiliului din 17 mai 1999 privind sprijinul pentru dezvoltare rurală acordat din Fondul european de orientare și garantare agricolă (FEOGA) și de modificare și abrogare a unor regulamente, să fie stabilită în mod diferit, în funcție de sexul solicitantului de ajutor pentru pensionarea anticipată în agricultură și, în ceea ce îi privește pe solicitanții de sex feminin, în funcție de numărul de copii pe care i-a crescut persoana interesată.

Semnături